

ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΝ ΛΗΨΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΥΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Τοῦ κ. ΚΛΑΥΔΙΟΥ Β. ΜΠΑΝΤΑΛΟΥΚΑ

Καθηγητοῦ τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Πειραιῶς

Α πόφασις (decision) καλείται ή συνειδητή διοικητική πρᾶξις, ή ἐκδιδούμενη ἐγγράφως καὶ ἔξουσιαστικῶς ὑπὸ μορφὴν διαταγῆς καὶ ἀπευθυνομένη, ἵεραρχικῶς εἰς ἔξηρτημένους πρὸς τὸν ἀποφασίζοντα φορεῖς θέσεων ἐργασίας, πρὸς ἀκριβῆ ἔκτελεσιν.

Ἡ λὴψις ἀποφάσεων (decision-making) ἀποτελεῖ θέμα ἰδιαιτέρως δργανωτικῆς σπουδαιότητος ἀπὸ διοικητικῆς ἀπόψεως, διπερ ἀρχικῶς ἔξηρηθη ὑπὸ τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Ὀργανωτικῆς H. Fayol καὶ ἔκτοτε ἀπησχόλησε τὴν δργανωτικὴν θεωρίαν, τῇ συμβολῇ ἰδίᾳ τῶν εἰς H.P.A. καθηγητῶν W.H. Newman, H. Koontz καὶ C. O' Donnell.

Ἡ δργανωτικὴ ἀρχὴ τὴς διοικήσεως δι' ἐξαιρέσεων (administration by exception) ἐπιβάλλει σχετικῶς, δπως ἡ ἀρμοδιότης τῆς λήψεως, ἀποφάσεων ἐπιμερίζεται, διαδικθιζομένη εἰς ἀπαντας τοὺς φορεῖς ηγετικῶν θέσεων ἐν τινι οἰκονομικῇ μονάδι, ἀναλόγως τῆς σημασίας καὶ τῆς χρονικῆς διαρκείας λογύο τοῦ σύτως ἀντιμετωπιζομένου θέματος.

Τὰ γνωμικὰ τῶν ἀρχαίων «Ἐλλήνων «λόγισαι πρὸ ἔργου» καὶ «δουλεύου μὲν δραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δόξαντα», ἐπέχουν ἐν προκειμένῳ θέσιν δργανωτικῶν ἀρχῶν. Δι' αὐτῶν συνιστάται, δπως πρὸς πάσης ἔκτελέσεως οἰουδήποτε ἔργου, προηγεῖται σχετικὴ προπαρασκευή, στηριζομένη εἰς τὸν δρθὸν λόγον καὶ εἰς πορίσματα σχετικῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνης. Ἐπὶ πλέον συνιστάται, δπως ἡ διούλησις τῶν ἀποφασιζόντων ἐκδηλοῦται δραδέως, κατόπιν περισκέψεως καὶ δὴ διακριθώσεως τῶν δυνατοτήτων ταχείας καὶ ἀποτελεσματικῆς ἔκτελέσεως τοῦ οἰκείου ἔργου.

Αἱ καίνοτέρμοι καὶ αἱ συνήθεις ἀποφάσεις ἀποτελοῦν τὰς δύο διασικάκις κατηγορίας αὐτῶν, συμφώνως πρὸς τὴν προμνησθεῖσαν ἀρχὴν τῆς διοικήσεως δι' ἐξαιρέσεων. Τὰς καίνοτέρμοις ἀποφάσεις λαμβάνει ἀποκλειστικῶς ἡ ἀνωτάτη ἡ κεντρικὴ ηγεσία, χαράσσουσα δι' αὐτῶν τὴν ἐν γένει ἐπιχειρηματικὴν πολιτικήν, εἰς ἣν περιλαμβάνεται καὶ δ βάσει ταύτης ἀποφασιζόμενος γενικὸς προγραμματισμὸς καὶ συντονισμὸς τῆς ἐπιχειρηματικῆς δράσεως, μακροχρονίως καὶ δραχυχρονίως. Τὰς συνήθεις ἀποφά-

σεις λαμβάνουν αἱ ἑπόμεναι τῆς ὡς ἀνω ἥγεσίας θαθμίδες, αἵτινες ἐν τῷ πλαστῷ τῶν ἀρμοδιοτήτων ἔκαστης, ἀφ' ἐνδέ μὲν ἐρμηνεύουν τὰς καινοτόμους ἀπὸ φάσεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ ρυθμίζουν τρέχοντα θέματα εἰδικωτέρου περιεχομένου καὶ δραχείας πνοῆς.

Σειρὰ συνήθων ἀποφάσεων τείνει εἰς τὴν διαμόρφωσιν κατευθυντηρίων γραμμῶν, αἵτινες «ὑλοποιοῦν», σύτις εἰπεῖν, τὴν γενικὴν ἐπιχειρηματικὴν πολιτικήν, διὰ τῆς ἀμέσου καὶ συγκεκριμένης ἀντιμετωπίσεως ἢ ἀναπροσαρμογῆς δεδομένων τῆς πραγματικότητος, ἐντὸς πάντως περιαριθμένων δρίων. Οὕτως, ἡ σειρὰ αὕτη ἔχει τὸν χαρακτῆρα καινοτόμου ἀποφάσεως μετὰ λεπτομερειῶν.

Οργανωτικῶς κρίγεται ἀναγκαῖον, δπως δσον ἡ σημασία τοῦ περιεχομένου καὶ ἡ χρονικὴ διάρκεια τῆς ίσχύος τῶν λαμβανομένων ἀποφάσεων διαίνη κατὰ φθίνουσαν κατεύθυνσιν, δσον ἡ εὐθύνη τῶν ἀποφάσεων ζόντων δέοντα μετατίθεται εἰς κατωτέρας διαθημάτων τῶν καινοτόμων ἀποφάσεων, ἐνῷ συγχρόνως διογκοῦται διαθημάτων τῶν συνήθων ἀποφάσεων, σύν τῇ καθόδῳ τῆς ιεραρχικῆς κλίμακος. Ἐπὶ πλέον, τοιούτοτρόπως ἡ λειτουργία τῆς λήψεως τῶν ἀποφάσεων διήκει ἀποτελεσματικώτερον διὰ μέσου τοῦ συγόλου τῶν θαθμίδων τῆς ἥγεσίας.

Ἡ ἀναγκαῖότης αὕτη ἐφαρμοζομένη, συντελεῖ περαιτέρω εἰς τὴν ἔξασφαλισίαν καὶ ἕτερων πλεονεκτημάτων. "Οταν αἱ ἀποφάσεις λαμβάνωνται ἀπὸ δσον τὸ δυνατὸν ιεραρχικῶς κατώτερα στελέχη, τὰ ἀνώτερα αὐτῶν ἀπελευθεροῦνται προσθέτων ἀπασχολήσεων, ἔξοικονομοῦντα ἔργασμαν χρόνον, πρὸς ἀντιμετώπισιν ἀξιολογωτέρων προσδηλημάτων. "Αλλωστε, διατιθέμενος χρόνος προπαρασκευῆς τῶν ἀποφάσεων είναι συνήθως ἀνάλογος πρὸς τὴν σημαντικότητα τοῦ θέματος καὶ τὴν θαθμίδα τῆς ἀποφασιζόυσης ἥγεσίας. Συνεπῶς, ἡ ἀναλογία τοῦ ἐργασίμου χρόνου διὰ τὴν προπαρασκευὴν ταύτην διαίνει ἐλαττουμένη, καθόδους κατέρχονται ιεραρχικῶς τὰ ἐπίπεδα τῆς διοικήσεως. Τέλος, τὸ κατώτερον διοικητικὸν προσωπικὸν ἔξασκεῖται σύτις εἰς τὴν λήψιν ἀποφάσεων καὶ τὴν ἀνάληψιν ἀντιστοίχων εὐθυνῶν, δελτίουμενον ποιοτικῶς, ἐνῷ συνάμα πάντοτε αἱ ἀποφάσεις του ὑπόκεινται εἰς τὸ δικαίωμα τῆς ἀρνησικυρίας τῶν ἀνωτέρων του.

Ἡ προπαρασκευὴ τῶν ἀποφάσεων διακρίνεται εἰς ἐπιτελικήν καὶ διοικητικήν. Ἡ ἐπιτελικὴ προπαρασκευὴ ἀνήκει εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς ἐπιτελικῆς λειτουργίας, ἐνῷ ἡ διοικητικὴ εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντος τῆς ἀποφασιζόυσης ἥγεσίας, ὡς καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων στελεχῶν διὰ τὴν δρθήν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφασιζομένων. Σχηματίζεται σύτις κατά τινα τρόπον δργανωτικὸς μηχανισμὸς πολυπλόκου κυκλώματος προκαταρκτικῶν ἐνεργειῶν συλλογικοῦ χρακτῆρος. Ὁ χρακτῆρας δὲ σύτος ἔξασφαλίζει τὴν ἐπωφελή χρησιμοποίησιν, δηλαδὴ μόνον τῶν ἀτομικῶν γνώσεων καὶ κρισεων τοῦ ἀποφασιζοντος τελικῶς, ἀλλὰ καὶ διατάξεως, ἐμπειρίας καὶ ἔξετάσεως τῶν καθέκαστα ὑπὸ διοικητικὴν ρύθμισιν θεμάτων. Κατ' ἀκολουθίαν, ἔξασφαλίζεται

διὰ τῆς τοιαύσης διαδικασίας ή λῆψις τῶν σχετικῶν ἀρτιωτέρων καὶ καλυτέρων ἀποφάσεων.

‘Η ἐπιτελικὴ προπαρασκευὴ τῶν ἀποφάσεων περιλαμβάνει προϋποθέσεις καὶ διαδικασίας σχετικάς πρὸς τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγορᾶς, τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ γενικώτερον τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς κοινωνίας. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ προπαρασκευὴ αὗτη ἀναφέρεται καρίως εἰς τὴν συγκέντρωσιν, τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὴν διερεύνησιν σχετικῶν πρὸς τὰ ἑκάστοτε τιθέμενα θέματα πληροφοριῶν καὶ στοιχείων, πρὸς κατάστρωσιν καὶ ἐπίλυσιν οἰκείων προβλημάτων, μὲ πιθανότητας ὅπως προκύψουν δον τὸ δυνατὸν πλείονες ἐναλλακτικαὶ εὐνοϊκαὶ καὶ ἐπιτυχῶς ἐφαρμόσιμοι λύσεις. Αἱ λύσεις αὗται, κατόπιν συγχρίσεων, ἐκτιμήσεων καὶ εἰ δυνατὸν πειραματικῶν δοκιμασιῶν, ἀξιολογοῦνται ἀπὸ πλευρᾶς πλεονεκτημάτων καὶ μειονεκτημάτων, ἐν συνεχείᾳ δὲ τίθενται ὅπ’ ὅψιν τῆς ἀρμοδίας ἡγεσίας, μεθ’ ὑποδείξεων περὶ τῆς ἀποδοχῆς τῆς πλέον καλυτέρας ἢ κατάτων, βάσει ἐπιστημονικῶν ἤ ἀντικειμενικῶν κριτηρίων.

‘Η διοικητικὴ προπαρασκευὴ τῶν ἀποφάσεων, περιλαμβάνει τὴν διατύπωσιν ἐκ μέρους τῶν διοικητικῶν στελεχῶν δύο βασικῶν μορφῶν κρίσεών των, αἵτινες πάντοτε συνυπάρχουν. Ἡ μίχη μορφὴ ἐξ αὐτῶν περιλαμβάνει κρίσεις ἀντικειμενικὰς ἢ περιστασιακάς, αἵτινες ἀποκρυσταλλοῦνται, κατόπιν ἐνδελεχοῦς μελέτης τῶν πορισμάτων καὶ τῶν προτάσεων τῆς ἐπιτελικῆς λειτουργίας. Αἱ κρίσεις αὗται ἀναφέρονται εἰς τὴν διαπίστωσιν δυνατοτήτων πλήρους ἢ μερικῆς ἐφαρμογῆς τῶν προτεινομένων, ἐν ὅψει τῶν προβλέψεων περὶ διαθεσίμων πόρων καὶ ἐφαρμοσθησομένων μεθόδων. Ἡ ἑτέρα μορφὴ περιλαμβάνει κρίσεις ὑποκειμενικὰς ἢ ἀξιολογικὰς εἰς τῆς ἀναφέρονται εἰς ἐκτιμήσεις περὶ τοῦ βαθμοῦ προσαρμογῆς τῶν ἀποφασισθησομένων πρὸς τὰς ἴσχυούσας ἥδη ἀποφάσεις, περὶ τοῦ ἐνδεδειγμένου χρόνου ἐνάρξεως ἴσχυος τῶν νέων ἀποφάσεων, περὶ ἐνδεχομένων διαρρυθμίσεων τομέων δράσεως κλπ. Εἰς τὰς ἀξιολογικὰς ταύτας κρίσεις ἀνήκει καὶ ἡ τελικὴ ἀνάληψις εὑθυνῶν ἐκ μέρους τῶν ἀποφασιζόντων καὶ τῶν ἀναλαμβανόντων τὴν ἐκτέλεσιν τῆς εὕτω ληφθείσης ἀποφάσεως.

Αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται κατόπιν μονογραφῆς τοῦ οἰκείου κειμένου ἐκ μέρους τῶν ἀμέσων συνεργατῶν τῆς ἀποφασιζούσης ἡγεσίας, αἵτινες οὕτω δεσμεύονται ἀπὸ πλευρᾶς εὐθύνης ἐκτελέσεώς των, ὡς καὶ κατόπιν ὑπογραφῆς των ἐκ μέρους τοῦ οἰκείου ἡγέτου. Ἡ παραγωγὴ, ἡ ἀναπαραγωγὴ καὶ ἡ διεκπεραχίωσις τοῦ τελικοῦ κειμένου τῶν ἀποφάσεων διέπονται ἀπὸ τοὺς κανόνας, αἵτινες καθορίζονται εἰς τὰ περὶ δργανώσεως τῆς ἐπιχειρηματικῆς ἐπικοινωνίας. Εἰδικώτερον αὗται διέπονται ἀπὸ τοὺς κανόνας περὶ γραπτῶν κειμένων κατιούσης ἐγγράφου ἐπικοινωνίας, ἢτοι ὑπὸ μορφὴν διαταγῆς (ἐντολῆς, ἐπιταγῆς, παραγγελίας, προσταγῆς, command). Σκόπιμον, ἐν τούτοις, κρίνεται δπως τοιοισθῇ, δτι τὸ κείμενον τῶν ἀποφάσεων οὐδέποτε δέον νὰ είναι ἐπιδεκτικὸν ἀμφισβήτησεων, παρανοήσεων ἢ ἐρμηνειῶν. Δι? δ καὶ πολλάκις τοῦτο συνοδεύεται ἀπὸ συμπληρω-

ματικὸν κείμενον μὲ κατὰ περιπτώσεις παραδείγματα καὶ ἀναλυτικὰς ὁδηγίας.

‘Η δρ θὴ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων, πρὸς ἔγχαιρον διαπίστωσιν τυχὸν ἀτελειῶν των, ἐν συνεχείᾳ δὲ καὶ ἀμέσως, μετὰ τοιαύτην διαπίστωσιν πρὸς ἐπανεξέτασιν τῆς καταστάσεως καὶ ἀνάλογον συμπλήρωσιν ἢ τροποποίησιν τῆς ἀρχικῶς ἐκδοθείσης ἀποφάσεως. Τυχὸν λῆψις ἀποφάσεων, αἴτινες ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποφάσεων καὶ νόον ταῖς ὡς μερικῶς ἢ δλικῶς ἀνεφέρονται, ἔχει ὡς ἐπακόλουθον τὴν καταρράκτωσιν τοῦ κύρους τῆς ἀποφασίζουσης ἡγεσίας. Τούτο δέ, διότι αὕτη συνήθως χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν ὑφισταμένων της ὡς στερουμένη ὑπευθυνότητος καὶ γενικῶς διοικητικῆς ἐκκανότητος. Πρὸ τοιαύτης καταστάσεως, τὸ προσωπικὸν χάνει τὴν ἐμπιστοσύνην του πρὸς τοὺς προϊσταμένους του καὶ καταλαμβάνεται ἀπὸ φυχολογικὸν κλίμα ἀνασφαλείας.

‘Η κωδικοποίησις τῶν ἴσχυουσῶν ἀποφάσεων, ὑπὸ τύπου καγονισμοῦ λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως, κρίνεται ἀναγκαῖα, δικαίως διαπιστοῦται διόγκωσις, τροποποίησις καὶ παροχὴ ἀντιφατικῶν κατευθύνσεων δι’ αὐτῶν. ‘Η κωδικοποίησις αὕτη πραγματοποιεῖται μὲ συστηματικὴν κατὰ θέματα συνάρτησιν καὶ λαμβάνει τὴν μορφὴν ἐντύπου ἢ πολυγραφημένου κειμένου, χαρακτηρίζομένου ὡς ἔγχειριδίου ἢ ἔγκολπίου φυλλαδίου, συστῶντος τὸν «έργανικὸν νόμον» τῆς λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως, τὸν δποίον δέον νὰ σέβεται τὸ σύνολον τοῦ προσωπικοῦ. ‘Ἐάν μάλιστα ὑφίσταται προοπτικὴ συχνῶν μεταβολῶν τοῦ περιεχομένου τοῦ δργανικοῦ τούτου νόμου, τότε τὸ οἰκεῖον ἔγχειριδίου ἐκδίδεται ὑπὸ μορφὴν εἰδίκοῦ βιβλίου μετ’ ἐλάσματος ὑποδοχῆς διὰ τρήτων φύλλων χάρτου. Οὕτως, ὑφίσταται δυνατότης ὑποκαταστάσεως ἐν καιρῷ τῶν σελίδων ἐκείνων, αἴτινες περιέχουν κείμενα ἥδη ἀναθεωρηθέντα ἢ μὴ ἵσχουντα, διὰ νέων σελίδων περιεχουσῶν τὰς νέας διατάξεις, ὡς καὶ δημοσίες ἢ παραδείγματα. ‘Ο κανονισμὸς εὗτος διανέμεται δωρεὰν εἰς τὸ προσωπικὸν καὶ συνήθως τὸ περιεχόμενόν του ἀγαπτύσσεται εἰς αὐτὸ δι’ εἰδίκων διαφωτιστικῶν δημιουργῶν ἐκ μέρους στελεχῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Borg Warner Corporation: Πῶς λαμβάνονται αἱ ἀποφάσεις τῶν διοικούντων ἐπιχειρήσεως: Εἰς Παραγγελότητα, ’Ιουν. 1959, σσ. 168-73.

I. N. Γιανούζα καὶ S. A. Μπούνκ: Λειτουργίαι διοικήσεως καὶ λῆψις ἀποφάσεων. Αθῆναι, ἔκδοσις πολυγρ. School of Business Administration of Athens Pierce College, 1968.

Θ. Κονοπισοπούλου: Θεωρία τῶν ἀποφάσεων. Εἰς ‘Ελληνικὴν Ἐπιθεώρησιν Ἐπιχειρησιακῆς Ερεύνης, ’Ιουν. 1966 - Φεβ. 1967, σσ. 4-7, 4-5, 4-5, καὶ 4-5.

L. B. Lundborg: ‘Ἐπιτάχυνσις τοῦ ρυθμοῦ λήψεως ἐπιχειρηματικῶν ἀποφάσεων. Εἰς Δελτίον Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων, ’Ιαν. καὶ Φεβ. 1965, σσ. 16-7 καὶ 130-1.

- C. Salzmann*: 'Η ἐπιστημονική προπαρασκευὴ τῶν ἀποφάσεων, ὡς μέγεθος καὶ ὅργανον αὐτῶν. Εἰς Σπουδὰς 1958 - 59, τεῦχ. 2, σσ. 34 - 44.
- M. Alexis, and C. Wilson*: Organizational Decision - Making. Englewood Cliffs, N. J. Prentice - Hall, 1967.
- C. W. Emory, and P. Niland*: Making Management Decisions. Boston, Mass., Houghton Mifflin, 1968.
- C. T. Hardwick, and B.F. Landuyt*: Administrative Strategy, and Decision - Making. Second Edition. Cincinnati, Ohio, South - Western Publishing Co., 1966.
- H. Koontz, and C. O' Donnell*: Principles of Management; An Analysis of Managerial Functions. Second Edition, New York, Mc Graw - Hill, 1959.
- W. H. Newman*: Administrative Action; The Techniques of Organization, and Management. Second Edition. Englewood Cliffs, N. J., Prentice - Hall, 1963, or London, Pitman, 1964.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ Τ Ν Ω Σ Τ Ο Π Ο Ι Η Σ Ι Σ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων, ὅτι ἡ Ε.Ε.Ο.Ε. ἔχει ἐκτυπώσει τὰς εἰσηγήσεις καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν τριῶν οἰκονομικῶν συνεδρίων αὐτῆς:

- Α' Συνέδριον: 'Η οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις τῆς 'Ελλάδος, 1960, 2 τεύχη, δρχ. 75.
 Β' Συνέδριον: 'Η σύνδεσις τῆς 'Ελλάδος μὲ τὴν Ε.Ο.Κ., 1963, 2 τεύχη, δρχ. 75,
 Γ' Συνέδριον: Τὸ ισοζύγιον τῶν ἔξωτερικῶν πληρωμῶν τῆς 'Ελλάδος, 1966, 1 τεῦχος, δρχ. 75.

'Ωσαύτως τὸ 'Αρχεῖον Οἰκονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν 'Επιστημῶν διαθέτει ἀνάτυπα τῶν Οἰκονομικῶν Ανακοινώσεων τῶν 10 ἑτῶν 1957 / 58 - 1967 / 68 πρὸς 20 δρχ. ἔκαστον.

Οἱ βουλόμενοι δύνανται νὰ ἀπευθυνθοῦν πρὸς τὴν 'Εταιρείαν πρὸς ἀποστολὴν εἰς αὐτοὺς τῶν Πρακτικῶν τῶν Συνεδρίων. Διὰ δὲ τὰς ἀνακοινώσεις νὰ ἀποτανθοῦν εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ 'Αρχείου: Πανεπιστημίου 42, Γ' ὅροφος.

'Ο Πρόεδρος
 Δ. ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΗΣ

'Ο Γεν. Γραμματεὺς
 Σ. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ